

**Upju baseinu apgabalū
apsaimniekošanas plāns
kā instruments labas
ūdeņu kvalitātes
nodrošināšanai**

ŪDENS STRUKTŪRDIREKTĪVAS 2000/60/EC IEVIEŠANA

**ŪDENS NAV PARASTS
KOMERCIĀLS PRODUKTS,
BET DRĪZĀK MANTOJUMS,
KURŠ JĀAIZSARGĀ,
JĀSAGLABĀ UN AR KURU
JĀRĪKOJAS KĀ AR
MANTOJUMU**

Šis materiāls ir sagatavots, lai sabiedrībai skaidrotu, kas ir UPJU BASEINU APGABALU APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNI, ar kādu nolūku tie tiek izstrādāti un kāda ir sabiedrības loma to tapšanā.

UPJU BASEINU APGABALU APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNS ir instruments ar kura palīdzību dzīvē tiek īstenots Eiropas Komisijas izvirzītais mērķis - nodrošināt, ka līdz 2015.gadam visi ES dalībvalstu ūdeņi ir vismaz labā kvalitātē. Šajā brošūrā ir skaidrots kā visai ES kopīgi izvirzītie vides mērķi pārtop reālos Latvijā uz vietas realizējamās upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas pasākumos.

Viens no jaunākajiem Eiropas Komisijas izstrādātajiem tiesiskajiem aktiem ir 2000. gada 22.decembrī pieņemtā direktīva, kas nosaka vadlīnijas Kopienas rīcībai ūdeņu aizsardzības jomā. Saīsinājumā šo tiesību aktu sauc Ūdens struktūrdirektīva (angliski - Water Framework Directive, krieviski - Водная Рамочная Директива).

Šis no diviem vārdiem veidotais visai sarežģītā direktīvas nosaukuma saīsinājums ļoti precīzi raksturo direktīvas būtību. ŪDENS - nozīmē, ka šis tiesiskais akts attiecas uz visa veida ūdeņiem pazemes un virszemes, saldūdeņiem un sāļūdeņiem. STRUKTŪRA - nozīmē, ka katrā no ES no dalībvalstīm ir izveidojama tāda sistēma, lai nodrošinātu visa veida ūdeņu aizsardzību, to kvalitātes uzlabošanu un ilgtspējīgas to izmantošanas plānošanas sistēmas izveidi.

Līdz ar Ūdens struktūrdirektīvas direktīvas pieņemšanu visās ES dalībvalstīs, tai skaitā arī Latvijā, sāka ieviest jaunu ūdens resursu apsaimniekošanas un pārvaldības sistēmu. Šo jauno ūdeņu apsaimniekošanas sistēmu kopumā raksturo sekojošie pamatprincipi:

- Visiem ūdeņiem tiek novērtēta ne tikai to ķīmiskā, bet arī ekoloģiskā kvalitāte;
- Ūdeņu apsaimniekošanu veic upju baseinu apgabalos, neatkarīgi no esošajām administratīvo teritoriju robežām;
- Prasības piesārņojošo vielu novadīšanai ūdenī tiek noteiktas integrēti un nevis katram piesārņojuma avotam atsevišķi;
- Ūdens lietošanas cenām ir jāatbilst to izmantošanas un ietekmes uz to kvalitāti izmaksām;
- Sabiedrība iesaistās lēmumu pieņemšanas procesā

ŪDENS ĶĪMISKĀ KVALITĀTE

Tradicionāli ES ūdeņu likumdošana tika veidota tā, lai pasargātu ūdeņus no piesārņošanās ar ūdens videi bīstamām vielām un aizkavētu noteiktam ūdens lietošanas mērķim - dzeramais ūdens, peldūdeņi, zivju apdzīvoti ūdeņi u.c. izmantojamo ūdeņu piesārņošanu ar noteiktām piesārņojošajām vielām.

Lai nodrošinātu ūdens kvalitātes atbilstību to lietošanas mērķim, katra uz konkrēto ūdens lietošanas jomu attiecināmā direktīva -

- Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīva - 91/271/EEC;
- Peldūdeņu kvalitātes direktīva 76/160/EEC;
- Dzeramā ūdens kvalitātes direktīva 98/83/EC;
- Zivju apdzīvotu ūdeņu kvalitātes direktīva 78/659/EEC u.c.,

nedefinēja kādas vielu koncentrācijas novadot notekūdeņus nedrīkst būt pārsniegtas vai arī noteica kādas vielas ūdenī nedrīkst būt novadītas vispār.

Lai novērtētu ūdens **ĶĪMISKO KVALITĀTI** tiek analizēts vai bīstamo vielu emisijas ūdenī nepārsniedz normatīvi pieļaujamās robežvērtības un noskaidrots vai ūdenī un tos apdzīvojošajos organismos nav sastopamas bīstamo vielu sarakstā iekļautās ķīmiskās vielas.

Ūdens struktūrdirektīvā šāda pieeja ir saglabāta nosakot prasības ūdeņu ķīmiskajai kvalitātei ar to saprotot dabiskai ūdens videi neraksturīgas vielas, tā saucamās bīstamās vielas.

Tā kā bīstamo vielu noārdīšanās ūdens vidē nenotiek vai notiek ļoti lēni, ūdens organismos tās uzkrājas. Pie tam tās uzkrājas tādā veidā, ka barības ķēdes sākotnējos posmos pārstāvošajos organismos (aļģes, zooplanktons) to koncentrācijas ir mazākas un katrā no nākošajiem barības ķēdes posmiem (zivis, putni, zīdītāji), tās palielinās.

Nemot vērā, ka klimatiskie un dabas apstākļi ES dalībvalstīs ir visai atšķirīgi, Ūdeņu struktūrdirektīva dod tikai vispārīgu ekoloģiskās kvalitātes raksturojumu, bet katras ES dalībvalsts uzdevums ir nedefinēt tās apstākļiem atbilstošas bioloģisko elementu vērtības. Tās var būt skaitliski izteiktas vai arī sugu sastāvu aprakstošas.

ŪDENS EKOLOĢISKĀ KVALITĀTE

Ūdens struktūrdirektīvas jaunievedums ir tās prasība, ka visiem ūdeņiem ir jānovērtē ne tikai to ķīmiskā, bet arī ekoloģiskā kvalitāte. Ekoloģiskās kvalitāte ir jāvērtē pēc dažādu ūdenī dzīvojošo organismu sugu sastāva, skaita un citiem rādītājiem. Tādus ūdens kvalitātes novērtējumam tradicionāli izmantotus un ūdens videi dabiski raksturīgus rādītājus kā skābeklis, slāpekļa un fosfora savienojumi u.c., novērtējot ekoloģisko kvalitāti izmanto tikai sugu klātbūtnes vai iztrūkuma skaidrojumiem. Lai novērtētu ūdeņu atbilstību ekoloģiskai kvalitātei, Ūdens struktūrdirektīva paredz ūdeņu dalīšanu 5 kvalitātes klasēs.

ŪDENS EKOLOĢISKĀS KVALITĀTES KLAŠU VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS

	BIOLOĢISKĀS KVALITĀTES ELEMENTI	HIDROMORFOLOĢISKĀS UN FIZIKĀLI ĶĪMISKĀS KVALITĀTES ELEMENTI
AUGSTA KVALITĀTE	Vērtības atbilst tādām, kādas ir raksturīgas to tipa ūdeņiem apstākļos kad cilvēka darbības ietekmes nav vai tā ir niecīga	Vērtības cilvēka darbības ietekmē nav mainījušās vai to izmaiņas ir niecīgas
LABA KVALITĀTE	Vērtības norāda uz nelielām cilvēka darbības izraisītām izmaiņām	Cilvēka darbības ietekmē radušās izmaiņas ļauj sasniegt labai ekoloģiskai kvalitātei raksturīgās bioloģisko elementu vērtības
VIDĒJA KVALITĀTE	Vērtības norāda uz vidēji lielām cilvēka darbības izraisītām izmaiņām	Cilvēka darbības ietekmē radušās izmaiņas neļauj sasniegt labai ekoloģiskai kvalitātei raksturīgās bioloģisko elementu vērtības
SLIKTA KVALITĀTE	Vērtības būtiski atšķiras no augstai kvalitātei raksturīgajām bioloģisko elementu vērtībām	Cilvēka darbības ietekmē radušās izmaiņas neļauj sasniegt labai ekoloģiskai kvalitātei raksturīgās bioloģisko elementu vērtības
ĻOTI SLIKTA KVALITĀTE	Vērtību izmaiņas ir ļoti lielas. Ūdeņos nav sastopamas vairums no augstai kvalitātei raksturīgajām sūgām	Cilvēka darbības ietekmē radušās izmaiņas neļauj sasniegt labai ekoloģiskai kvalitātei raksturīgās bioloģisko elementu vērtības

Viens no upju bioloģiskās kvalitātes elementu rādītājiem ir upes aizaugums ar augstākajiem ūdensaugiem jeb makrofītiem. Upju bioloģiskās kvalitātes pētījumi ir parādījuši, ka Latvijas apstākļos aizaugums ar ūdensaugiem, kurš ir lielāks par 20% liecina par upes kvalitātes pasliktināšanos. Šādas upes neatbilst labai ekoloģiskai kvalitātei. Tādēļ to kvalitātes uzlabošanai būs nepieciešams veikt konkrētus apsaimniekošanas pasākumus.

Latvijā tradicionāli ūdens kvalitāte ir vērtēta pēc ūdens vidi raksturojošiem ķīmiskiem rādītājiem tādiem kā - skābekļa koncentrācija ūdenī, bioloģiskais skābekļa patēriņš, ķīmiskais skābekļa patēriņš, biogēno elementu (slāpekļa, fosfora) kopējās koncentrācijas un atsevišķu to atrašanās formu (nitrāti, nitrīti, amonijs, fosfāti u.c) koncentrācijas un saprobioloģiskās kvalitātes rādītājiem.

Tā kā ar saprobitāti raksturo ūdens piesārņojumu ar bioloģiski viegli noārdāmām vielām, bet EK atbildīgās institūcijas prasa lietot tādus ekoloģisko kvalitāti raksturojošus parametrus, kuri raksturotu arī citas cilvēku darbības ietekmes, Latvijai direktīvas ieviešanas nolūkā ir jāizstrādā jaunas ūdens kvalitātes novērtēšanai piemērotas metodes. Tāpat Latvijai ir jānosaka ar kādām bioloģisko elementu rādītāju vērtībām raksturot katru no 5 kvalitātes klasēm. Par bioloģiskajiem elementiem sauc ūdenī sastopamos organismus zivis, bezmugurkaulniekus, aļģes un augstākos ūdensaugus, un tos raksturo ar sugu sastāva un dažādiem sastopamības rādītājiem.

Lai novērtētu ūdens **EKOLOĢISKO KVALITāti** tiek noskaidrots kādi ir bioloģisko elementu sugu sastāva un sastopamības rādītāji

ŪDEŅU EKOLOĢISKĀS KVALITĀTES NOVĒRTĒŠANAI IZMANTOJAMIE BIOLOĢISKIE ELEMENTI

	SUGU SASTĀVS	SASTOPAMĪ- BA	VECUMA STRUKTŪRA BIOMASA
AĻĢES	U E Pār Pie	U E Pār Pie	— U E Pār Pie
ZIVIS	U E Pār	U E Pār	U E —
CITI AUGI(*)	U E Pār Pie	U E Pār Pie	U: upes; E: ezeri; Pār: Pārejas ūdeņi Pie: Piekrastes ūdeņi
BEZMUGUR- KAULNIEKI	U E Pār Pie	U E Pār Pie	(*): Upēs augstākie ūdensaugi, Piekrastes ūdeņos makrofītkās aļģes un segsēkļi

UPJU BASEINU APGABALI UN TO ŪDENSOBJEKTI

2002. gada 1. oktobrī pieņemtais Ūdens apsaimniekošanas likums nosaka, ka ūdens resursu apsaimniekošanu Latvijā realizē 4 upju baseinu apgabalos – Daugavas, Ventas, Lielupes un Gaujas (ietilpst arī Salaca) upju baseinu apgabalos.

Upju baseinu apgabalu sīkāka apsaimniekošanas vienība ir ūdensobjekts. Šis ir specifisks Ūdeņu stuktūrdirektīvas noteikts termins, ar kuru tiek apzīmēti pēc vides apstākļiem vienādi, bioloģiskajām īpašībām un kvalitātes viendabīgi ūdeņi. Ņemot vērā minētos nosacījumus, vienā ūdensobjektā var būt apvienotas vairākas upes vai ezeri, ja tie Ūdens stuktūrdirektīvas izpratnē atbilst vienam tipam un ja cilvēku darbības ietekme uz tiem ir vienāda. Kā atsevišķs ūdensobjekts var būt izdalīta arī atsevišķa ezera daļa vai upes posms, ja cilvēka darbības rezultātā tas ir mainīts (pēc dambju vai aizsprostu izbūves u.c.) vai arī ūdens kvalitāte tajā ir atšķirīga no pārējās upes vai ezera daļas.

Ūdensobjektu izdalīšanas procedūra ir sekojoša:

- Ūdeņus attiecina uz kādu no ūdeņu kategorijām – upe, ezers, piekrastes ūdeņi vai pārejas ūdeņi;
- Novērtē, kuram no izdalītajiem tipiem atbilst attiecīgās ūdeņu kategorijas ūdeņi;
- Novērtē slodzes, t.i., cilvēka darbības ietekmi un izdala atsevišķus ūdensobjektus.

Lai varētu veikt ūdeņu dalījumu ūdensobjektos, katrai ES dalībvalstij pēc direktīvā noteiktas metodikas un atbilstoši valsts dabas un klimatiskajiem apstākļiem vispirms ir jāizstrādā ūdeņu tipoloģija. Latvijā ir izdalīti 6 upju tipi, 10 ezeru tipi, 1 pārejas ūdeņu tips un 4 piekrastes ūdeņu tipi. Minēto tipu raksturojums un dalījumam izmantotie kritēriji ir noteikti Ministru Kabineta 2004. gada 19. oktobra noteikumos Nr.858 „Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodzi noteikšanas kārtību”.

Latvijā kopumā ir izdalīti 176 upju, 250 ezeru, 3 pārejas ūdeņu, 6 piekrastes un 23 pazemes ūdeņu ūdensobjekti, kā arī 34 stipri pārveidoti ūdensobjekti. Par stipri pārveidotiem sauc tādus virszemes ūdensobjektus, kuru hidroloģiskās vai morfoloģiskās īpašības cilvēka darbības rezultātā ir būtiski mainījušās.

Upes baseinu apsaimniekošanas plānošana tiek veikta ar mērķi nodrošināt visa veida ūdeņu aizsardzību, to kvalitātes uzlabošanu un ilgtspējīgas to izmantošanu. Tādējādi upju baseinu apsaimniekošanas plānošana ir rīks izvirzīto vides mērķu sasniegšanai.

Upju baseinu apsaimniekošanas plānošana ir ciklisks process, kurš ietver apsaimniekošanas plāna izstrādi, tā ieviešanu un iegūto rezultātu pārskatīšanu.

Plāns kā atsevišķs dokuments tiek izdots katra 6 gadu plānošanas cikla sākumā un tiek apspriests un saskaņots ar visām ieinteresētajām pusēm un plašāku sabiedrību. Iepazīstoties ar upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāniem un tajos iekļautajiem apsaimniekošanas pasākumiem ir svarīgi atcerēties, ka plānošana notiek ar noteiktu cikliskumu. Tādēļ katra plānošanas cikla beigās ūdensobjektu atbilstības labai ekoloģiskais kvalitātei novērtējums tiks atkal pārskatīts.

2008. gada beigās sabiedrības apspriešanai tika nodoti pirmie upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni. Atbilstoši 6 gadu plānošanas ciklam 2015.gadā ir jābūt ieviestiem visiem šajos pirmajos plānos iekļautajiem apsaimniekošanas pasākumiem un ir jābūt izstrādātam otrajam upju baseina apgabala plānam. Savukārt, 2021. un 2027.gadā ir jābūt izstrādātiem nākošajiem, t.i., trešajam un ceturtajam upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānam.

Plāna izstrādes laikā tiek veikts:

- Slodžu novērtējums;
- Vides stāvokļa konstatējums (izmantojot monitoringa datus);
- Vides mērķu izvirzīšana;
- Pasākumu programmu izstrāde, kura ir orientēta uz labas ekoloģiskas kvalitātes sasniegšanu.

VIDES MĒRĶI

Upju baseinu plānu izstrādes laikā katram no izdalītajiem ūdensobjektiem tiek izvirzīts vides mērķis. Ūdens struktūrdirektīvā noteiktos vides mērķus pēc to būtības var iedalīt 3 sekojošās grupās:

- Novērst iespējamo ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes pasliktināšanos;
- Veikt apsaimniekošanas pasākumus, lai līdz 2015.gadam nodrošinātu labas kvalitātes sasniegšanu;
- Uz aizsargājamām teritorijām attiecināmi aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumi.

Upju baseinu apgabalos par aizsargājamām tiek uzskatītas:

- Ūdens ņemšanas vietas;
- Peldvietas;
- Teritorijas, kuras ir noteiktas kā jūtīgas pret nitrātu piesārņojumu;
- Tās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kuras ir izveidotas, lai saglabātu ūdeņu sugas un biotopus

Ūdens struktūrdirektīvas izpratnē jēdziens „aizsargājamā teritorija” tiek lietots plašākā nozīmē nekā tas tradicionāli ir pieņemts. Ņemot vērā, ka sīkākā upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas vienība ir ūdensobjekts, aizsargājamas teritorijas statusu nosaka izdalītajiem ūdensobjektiem. Aizsargājamas teritorijas statusā var būt viss ūdensobjekts, kā tas ir ūdens ņemšanas gadījumā vai tā daļa kā tas ir īpaši aizsargājamo dabas teritoriju gadījumā.

Bez aizsardzībai pret nitrātu piesārņojumu jūtīgām teritorijām Latvijā kopumā ir izdalīta 641 aizsargājamā teritorija. Tai skaitā ir 276 peldvietas, 305 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un 60 zivju aizsardzībai nozīmīgas teritorijas. Kā jūtīga pret piesārņojumu tiek sargāta vairāk kā puse no Lielupes upju baseina apgabala teritorijas un 15 upju un ezeru ūdensobjekti citos upju baseinu apgabalos.

Veicot upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānošanu par aizsargājamām tiek uzskatītas ne tikai īpaši aizsargājamās dabas teritorijas - rezervāti, liegumi, nacionālie un dabas parki, biosfēras rezervāti, bet arī tādas teritorijas, kuras izmanto noteiktiem ūdens lietošanas veidiem.

Vēl pavisam nesenā pagātnē sabiedrības līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā bija visai ierobežota. Lai nodrošinātu ūdeņu resursu apsaimniekošanas ilgtspējību, Ūdeņu struktūrdirektīva prasa ne tikai sabiedrības iesaistīšanu upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānu izstrādes procesā, bet paredz arī pārskatu iesniegšanu Eiropas Komisijai par īstenotajiem sabiedrības informēšanas pasākumiem.

Tā kā cilvēka darbība uz zemes ir mērāma gadu tūkstošos, direktīvā iestrādātais princips novērtējamo kvalitāti salīdzināt ar augstas ekoloģiskās kvalitātes stāvokli, t.i., cilvēka darbības neskartiem apstākļiem, krietni sarežģī kvalitātes noteikšanu piemērot praksē. Īpaši sarežģīti tas ir ezeru gadījumā, kuros kā zināms laika gaitā uzkrājas barības vielas kā rezultātā to kvalitāte pasliktinās arī dabiskā veidā. Tāpēc vienmēr pastāv iespēja, ka stāvoklis, ar kuru salīdzina esošo kvalitāti var būt novērtēts neprecīzi.

Kvalitātes klasēm atbilstošo parametrisko vērtību noteikšana pētniekiem ir patiesi grūts uzdevums. Bez tam ne visi bioloģiskās kvalitātes elementi, kādu noteikšanu paredz Ūdeņu struktūrdirektīva, līdz šim Latvijā ir pielietoti vides kvalitātes noteikšanai.

Lai izvēlētos izmaksu ziņā visefektīvāko pasākumu kombināciju, būtiska loma ir sabiedrības līdzdalībai upju baseinu plānu un tajos iekļauto apsaimniekošanas pasākumu apspriešanā

Tā, piemēram, iepriekšminētā saprobioloģiskās analīzes metode, tika izstrādāta un praksē pārbaudīta vairāk kā desmit gadu ilgā periodā. Ņemot vērā, ka Ūdeņu struktūrdirektīva ir pieņemta salīdzinoši nesen, ir pagājis nepietiekams laika periods, lai līdzīga apjoma pieredze būtu uzkrāta arī par upju baseinu plānošanas vajadzībām speciāli izstrādātām metodēm. Bez tam direktīvā noteiktās ekoloģiskās kvalitātes novērtēšanas prasības ir salīdzinoši jaunas. Tāpēc par atsevišķiem ūdens kvalitāti raksturojošajiem bioloģiskajiem elementiem Latvijā nav uzkrājusies pietiekama un ilggadējā praksē pārbaudīta pieredze.

Šo un vēl citu objektīvu iemeslu dēļ var rasties situācija, ka ūdeņu kvalitātei tiek izvirzītas pārāk stingras prasības vai gluži pretēji tās var būt pārāk zemas. Tāpēc ļoti būtisks kļūst cits direktīvā iestrādātais princips plānotos ūdens kvalitātes uzlabošanas pasākumus apspriest ar ieinteresētajām pusēm un plašāku sabiedrību

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI

Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānos iekļautās pasākumu programmas veido pamata un papildpasākumi.

EK direktīvas, kuru prasību izpildes nolūkā tiek identificēti pamatpasākumu programmā iekļaujamie pasākumi:

- Komunālo notekūdeņu direktīva: 91/271/EK;
- Notekūdeņu dūņu direktīva: 86/278/EEC;
- Dzeramā ūdens direktīva: 80/778/EK;
- Peldūdeņu direktīva: 2006/7/EK;
- Nitrātu direktīva: 91/676/EK;
- Integrētās piesārņojuma kontroles direktīva: 96/61/EK;
- Biotopu direktīva: 92/43/EK;
- Putnu direktīva: 79/409/EK;
- Augu aizsardzības līdzekļu direktīva: 91/414/EK;
- Saveso direktīva: 96/82/EK;
- Ietekmes uz vidi novērtējuma direktīva: 85/337/EK.

Vīsi kā pamata tā papild-programmās iekļautie pasākumi pamatā ir attiecināmi uz 5 tautsaimniecības sektoriem - ūdenssaimniecība, lauksaimniecība, mežsaimniecība, enerģijas ražošana un ūdens transports.

Pamatpasākumu programmā ir iekļauti tie minimālie pasākumi, kādi ir nepieciešami, lai sasniegtu normatīvajos aktos noteiktās ūdens kvalitātes un to resursu izmantošanu attiecināmās prasības. Ja ar pamatpasākumu programmu nepietiek, lai nodrošinātu labas ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes sasniegšanu visiem valsts teritorijā esošajiem ūdeņiem, nosaka arī papildus veicamo pasākumu programmu. Visus apsaimniekošanas pasākumu programmās iekļautos pasākumus pēc savas būtības var iedalīt sekojoši:

- Pasākumi ūdens aizsardzībai;
- Pasākumi ūdens izmantošanas izmaksu segšanas un piesārņotājs maksā principu īstenošanai;
- Pasākumi dzeramā ūdens ieguvei izmantojamiem ūdeņiem;
- Pasākumi ūdens ieguves un līmeņa uzstādīšanas kontrolei;
- Pasākumi par prioritārajām vielām;
- Pasākumi negadījumu dēļ radušā piesārņojuma novēršanai vai samazināšanai;
- Pasākumi jūras ūdeņu piesārņojuma palielināšanās novēršanai.

Ūdens struktūrdirektīvā iestrādātā prasība pēc upju sateces baseina principa noteikt upju baseinu apgabalus, kā arī pēc bioloģiskām īpašībām un piesārņojuma līmeņa izdalīt viendabīgus ūdensobjektus - nodrošina, ka plānotās darbības tiek orientētas uz piesārņojuma samazināšanu vai tā seku likvidēšanu konkrētā vietā.

Lai šobrīd sabiedrības apspriešanai nodotās četru Latvijas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānu sākotnējās versijas nokļūtu pie to lasītājiem speciālisti un atbildīgo institūciju darbinieki ir paveikuši vērā nemamu darbu. Pēdējo astoņu gadu periodā kopš Ūdeņu stuktūrdirektīvas pieņemšanas - ir izdalīti upju baseinu apgabali, ir izstrādāta tipoloģija, ir noteikts kādi ir konkrētajām ūdeņu kategorijām atbilstošo ūdeņu stāvoklis cilvēka darbības neskartos apstākļos, t.i., ir noteikti references apstākļi, kas atbilst augstai ekoloģiskai kvalitātei, ir izdalīti ūdensobjekti, ir veikts sākotnējais antropogēno slodžu izvērtējums un vēl daudz vairāk nekā šeit uzskaitītais. Līdz ar plāna sākotnējās versijas pabeigšanu ir jau uzsākusies 6 gadu plānošanas cikla realizācija un ir sperts pirmais solis plānošanas procesā, kuru varētu raksturot kā „PLĀNO - DARI - IZVĒRTĒ - PLĀNO - TĀLĀK” procesu.

Latvijā izdalītos upju baseinu apgabalus veido četras Latvijas lielās upes un Salaca kā arī visām šīm upēm pieguļošo mazo upju baseini. Visi četri upju baseinu apgabali ir starptautiski - Daugavas baseina apgabals atrodas 5 valstu teritorijā, bet Lielupes, Ventas un Gaujas upju baseinu apgabali 2 valstu teritorijās. Tāpēc izstrādātie upju baseinu apgabalu plāni un to pasākumu programmas ir jāsaprot arī starpvalstu līmenī.

2008. decembrī sabiedriskai apspriešanai tika atdotas visu 4 upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānu sākotnējās redakcijas.

Lai apsaimniekotu 251 upju apgabala Latvijas teritorijā izdalītos ūdensobjektus un nodrošinātu to labas kvalitātes sasniegšanu DAUGAVAS UPJU BASEINA APGABALA apsaimniekošanas plāns kopumā paredz 9 pamata un 21 papildpasākuma realizāciju. Programmas ieviešanai plānotās izmaksas ir 671 miljons latu.

GAUJAS UPJU BASEINA APGABALA Latvijas daļā kopumā izdalīti ir 88 ūdensobjekti. To apsaimniekošanai plānoti ir 8 pamata un 22 papildpasākumi par kopējām izmaksām 124,5 miljoni latu.

VENTAS UPJU BASEINA APGABALA apsaimniekošanas plāns paredz 8 pamata un 19 papildpasākumu realizāciju. Kopumā 103 Latvijas teritorijā izdalīto ūdensobjektu apsaimniekošanai tiek plānotas 194,9 miljonus latu lielas investīcijas.

LIELUPES UPJU BASEINA APGABALA Latvijas daļu veido 50 pazemes un virszemes ūdensobjekti. To apsaimniekošanai un patreizējās kvalitātes uzlabošanai tiek plānoti 10 pamata un 18 papildpasākumi, kuru kopējās plānotās izmaksas ir 196,4 miljoni latu.

Brošūra ir izstrādāta ar Latvijas vides
aizsardzības fonda administrācijas finansiālu
atbalstu

FINANSĒTĀJS

IZDEVĒJS

TEKSTA AUTORE: Loreta Urtāne

FOTOGRĀFIJAS: Jānis Urtāns

IESPIESTS TIPOGRĀFIJĀ: "Sia Digiprint"